

YMPÄRISTÖLUPAPÄÄTÖS

Nro 45/2014/1

Dnro LSSAVI/53/04.08/2013

Annettu julkipanon jälkeen

10.3.2014

ASIA

Eläinsuojan ympäristölupa, maidon- ja naudanlihantuotannon laajentaminen, Kauhava

HAKIJA

Tuomas Salo ja Joonas Salo (Mty Salo Tuomas ja Salo Joonas)
Salontie 56
62430 Peltotupa

Y-tunnus: 2468799-4

ELÄINSUOJAN SIJAINTI JA TOIMINTA

Hakemus koskee maidon- ja naudanlihantuotannon laajentamista Kauhavan kaupungin Koskenkylässä kiinteistöllä Salo 233-455-17-6. Tilalla on nykyisin 14 lypsylehmää, 11 hiehoa, 32 lihanautaa ja 7 alle 6 kk:n ikäistä vasikkaa. Tilakeskukseen, noin 130 m nykyisestä navetasta lounaaseen päin, rakennetaan uusi pihattonavetta lypsylehmille, hiehoille ja lehmävasikoille. Pihattonavetan länsipuolelle rakennetaan uusi betoninen lietesäiliö. Nykyistä navettaa korjataan lihanaudoille sopivaksi. Laajennuksen jälkeen eläinpaikkoja on enintään 83 lypsylehmälle, 54 hieholle, 44 lihanaudalle ja 81 vasikalle (alle 6 kk).

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Toiminta on ympäristölupavelvollinen ympäristönsuojelulain 28 § 1 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin kohdan 11 a mukaan, koska kyseessä on vähintään 30 lypsylehmälle tarkoitettu eläinsuoja.

Hakemuksen mukainen eläinmäärä vastaa ympäristövaikutuksiltaan vähintään 75 lypsylehmää, joten eläinsuojan ympäristölupa-asian ratkaisee ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin kohdan 11 a nojalla aluehallintovirasto.

Tämän päätöksen mukaisena valvontaviranomaisena toimii Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat – vastuualue, jäljempänä Etelä-Pohjanmaan ELY- keskus.

ASIAN VIREILLETULO

Lupahakemus on tullut vireille Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 12.04.2013.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Olemassa olevalla toiminnalla ei ole ympäristölupaa (eläinmäärä alittaa ympäristönsuojelulain mukaisen luparajan).

Tila sijaitsee maatalousvaltaisella haja-asutusalueella, jolla ei ole asema- eikä yleiskaavaa. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ei ole eläinsuojan sijaintikiinteistön alueella merkintöjä.

TOIMINNAN SIJAINNATILANNE JA SEN YMPÄRISTÖ

Maatalousyhtymä Salon tila sijaitsee Kauhavan kaupungin Koskenkylässä kiinteistöllä Salo 233-455-17-6. Tilakeskus sijaitsee noin 25 kilometriä (lunnuntietä) Kauhavan keskustasta pohjoiseen päin ja noin 7 km Korttesjärven keskustasta luoteeseen päin.

Hakijoiden asuinrakennusten (kiinteistöillä Salo 17:6 ja Riihelä 22:36) lisäksi eläinsuojan vaikutusalueella on neljä muuta asuinrakennusta, joista yksi (Salonen 22:48) on nykyään autiona. Lähin ulkopuolisen omistama ja vakituisessa käytössä oleva asuinrakennus (Viita-aho 17:5) sijaitsee nykyisestä navetasta noin 50 m kaakkoon päin ja rakennettavasta pihattonavetasta noin 160 m (rakennettavasta lietesäiliöstä ja rakennettavasta lantalasta noin 210 m) itään päin. Edellä mainitulla naapurilla on hevosia.

Toiseksi lähin vakituisessa käytössä oleva naapurin asuinrakennus sijaitsee nykyisestä navetasta noin 140 m pohjoiseen päin kiinteistöllä Koivumäki 22:25 (rakennettavasta pihatosta noin 260 m ja rakennettavasta lietesäiliöstä noin 310 m). Kiinteistöllä Katajamäki 22:26 sijaitseva vakituisessa käytössä oleva asuinrakennus sijaitsee nykyisestä navetasta noin 210 m (rakennettavasta pihatosta noin 290 m) pohjoiseen päin. Kiinteistöllä Katajamäki sijaitseva kuivalantala on vuokrattu hakijan käyttöön. Muihin naapureiden asuinrakennuksiin on tuotantorakennuksista vähintään 400 m.

Tila sijaitsee Varisjoen-Pirttijärvenpuron valuma-alueella (46.071). Nykyisen navetan ja tulevan pihaton välillä (nykyisestä navetasta noin 80 m länteen päin) virtaa Nevaaja, joka laskee Varijokeen ja edelleen Purmonjokeen. Lähin pohjavesialue Haarakangas-Mustaisnevan kangas (1000406) sijaitsee noin 3,1 kilometrin etäisyydellä tilasta lounaaseen päin. Lähin luonnonsuojelualue on Pökkäsaarten natura-alue (FI0800156), joka sijaitsee noin 900 metrin etäisyydellä tilakeskuksesta luoteeseen päin.

HAKEMUKSEN MUKAINEN TOIMINTA

Eläintilat

Hakemus koskee maidon- ja naudanlihantuotannon laajentamista. Tilalla on nykyisin 14 lypsylehmää, 11 hiehoa, 32 lihanautaa ja 7 alle 6 kk:n ikäistä vasikkaa.

Maidon- ja naudanlihantuotantoa laajennetaan rakentamalla tilakeskukseen (noin 130 m nykyisestä navetasta lounaaseen) uusi pihattonavetta. Nykyistä navettaa korjataan lihanaudoille sopivaksi. Laajennuksen jälkeen eläinpaikkoja on yhteensä enintään 83 lypsylehmälle, 54 hieholle, 44 lihanaudalle ja 81 alle 6 kk ikäiselle vasikalle.

Uuteen pihattonavettaan sijoittuu 83 lypsylehmää, 54 hiehoa (joista 14 on iältään 6-12 kk) ja 61 vasikkaa (alle 6 kk). Nykyisessä navetassa on laajennuksen jälkeen eläinpaikkoja 40 sonnille (joista 10 on iältään 6-12 kk), 4 lihanaudaksi kasvatettavalle hieholle ja 20 sonnivasikalle (alle 6 kk).

Tuotantorakennuksissa käytettävä vesi otetaan kaupungin vesijohtoverkostosta. Uuteen pihattoon tulee matoruokkija säilörehun jakoa varten. Tilan eläimiä ei laidunnetta. Lypsy tapahtuu laajennuksen jälkeen robottilypsytynä.

Nykyisessä tuotantorakennuksessa on koneellinen ilmanvaihto. Uuteen pihattonavettaan tulee painovoimainen ilmanvaihto (poisto avattavan valoharjan kautta ja korvausilma ”itkuikkunoista”).

Lannan ja jätevesien varastointi

Laajennuksen jälkeen 83 lypsylehmän, 54 hiehon (6-24 kk), 44 lihanaudan (yli 6 kk) ja 34 (14 lehmävasikkaa ja 20 sonnivasikkaa) alle 6 kk ikäisen vasikan lanta käsitellään lietelantana. Uuteen pihattonavettaan rakennetaan 1,5 m syvät lietekuilut, jotka toimivat padotuksella. Myös olemassa olevan navetan lietekuilut (syvyys 0,9 - 1 m) toimivat padotuksella. Lietekuilujen tilavuus on rakennettavassa pihatossa 1 260 m³ ja olemassa olevassa navetassa 185 m³ (täydennys 25.11.2013).

Tilalla on kaksi olemassa olevaa betonista turpeella katettua lietesäiliötä: 600 m³ ja 300 m³. Lietesäiliöt sijaitsevat olemassa olevan navetan välittömässä läheisyydessä (lounaispuolella). Olemassa olevassa navetassa on kaksi pudotuskaivoa (kummallekin säiliölle omansa), joista liete johdetaan maanalaisista putkiyhteyttä pitkin lietesäiliöiden alaosaan. Olemassa oleviin lietesäiliöihin ei tule lietettä uudesta pihattonavetasta.

Uuden pihattonavetan lähelle (noin 25 m pihatosta länteen päin) rakennetaan uusi betoninen 2 500 m³:n lietesäiliö, joka katetaan turpeella. Uusi lietesäiliö täytetään pumppaamalla liete uuden pihattonavetan länsipuolelle rakennettavista kahdesta pumppukaivosta maanalaisista putkiyhteyttä pitkin rakennettavan lietesäiliön alaosaan. Lietesäiliön ulkopuolella maanalaiset putkiyhteydet yhdistyvät yhdeksi täyttöputkeksi, joka kulkee lietesäiliön seinämää pitkin ylöspäin ja päättyy säiliön sisäpuolella noin 20-30 cm päähän säiliön pohjasta.

Tilalla on laajennuksen jälkeen lietteen varastointitilavuutta lietesäiliöissä yhteensä 3 400 m³ ja lietekuiluissa yhteensä 1 445 m³.

Uudessa pihattonavetassa 47 lehmävasikan lanta käsitellään kuivikelantana. Ternivasikoiden yksilökarsinoissa (9 kpl) ja 38 vasikan ryhmäkarsinassa on 5-10 cm paksuinen kuivikekerros (kutteria ja turvetta), joka vaihdetaan noin 2 kk välein. Uuden pihattonavetan poikimakarsinaan (88 m²) ja kolmeen sairaskarsinaan (yht. 69 m²) tulee kestokuivikepohja, jossa kuivikekerroksen paksuus on 50 cm (reunojen korkeus 60 cm). Kestokuivikepohjat tyhjennetään 1-2 kertaa vuodessa kuivalantalaan tai kasvukaudella suoraan pellolle. Nykyisessä navetassa ei ole erillisiä sairaskarsinoita.

Kuivikelanta varastoidaan hakemuksen mukaan uuden pihattonavetan luoteispuolelle laakasiilojen kylkeen rakennettavassa 135 m³:n kuivalantalassa, jossa on 50 cm korkuiset reunat, 50 cm korkuinen ajoluiska ja edessä betoninen kuormauslaatta. Kuivalantalalan suotovedet johdetaan laakasiilojen puristenestekaivoon (6 m³), joka tyhjennetään pumppaamalla lietesäiliöön tai kasvukaudella suoraan pellolle.

Tilan käytössä on lisäksi nykyisestä navetasta noin 240 m pohjoiseen (kiinteistöllä Katajamäki 22:26), sijaitseva vuokrattu 403 m³:n kuivalantala, jonka suotovedet johdetaan lantalalla oleviin virtsasäiliöihin (80 m³ ja 60 m³).

Maituhuoneen pesuvedet (146 m³/v) ja eläinsuojan muut pesuvedet (183 m³/v) johdetaan lietesäiliöihin. Uuden pihattonavetan WC-vedet johdetaan umpisäiliöön (5 m³). Nykyisessä navetassa ei ole WC-tiloja.

Lannan ja jätevesien hyödyntäminen

Lanta ja eläinsuojan pesuvedet käytetään pellolla lannoitteena. Hakijalla on käytettävissä lannan levitykseen peltoa yhteensä 154,5 ha, josta omaa peltoa on 53,8 ha, vuokratonta 39,3 ha ja sopimuspeltoa 61,4 ha. Hakijan omat pellot ja vuokratonta sijaitsevat kahden kilometrin säteellä (kolmasosa peltoista 600 metrin säteellä) eläinsuojista. Kauimmaisat sopimuspellot sijaitsevat noin 5 km etäisyydellä eläinsuojista. Peltoja ei ole hakemuksen mukaan pohjavesialueella.

Lanta levitetään keväällä viikoilla 19-20 (50%), kesällä viikoilla 26-27 (15%) ja syksyllä viikoilla 36-37 (35%). Lietelanta levitetään peltoon multaavalla kalustolla.

Säilörehun varastointi

Hakemuksen mukaan esikuivattua säilörehua varastoidaan 2 500 t/v laakasiiloihin ja 800 t/v pyöröpaaleihin. Hakija on myöhemmin ilmoittanut, että aluksi kaikki säilörehu varastoidaan pyöröpaaleissa. Myöhemmin rakennetaan kaksi laakasiiloa rakennettavan pihattonavetan luoteispuolelle. Puristeneste johdetaan laakasiiloista 6 m³:n umpisäiliöön. Umpisäiliöstä puristeneste pumpataan lietesäiliöön tai levitetään kasvukaudella suoraan pellolle. Pyöröpaaleja varastoidaan tilakeskuksessa (laakasiilojen rakennuspaikalla).

Polttoaineet ja kemikaalit

Asuinrakennuksen lähellä on yksivaippainen 2 600 litran polttoainesäiliö, joka on varustettu laponestolaitteella. Polttoainesäiliö on sorapinnan päällä.

Muita öljytuotteita säilytetään enintään 200 litraa tynnyrissä konehallissa. Tuotannossa käytettävät lannoitteet hankitaan keväällä ja varastoidaan tilalla suursäkeissä pressun alla lavojen päällä. Kasvinsuojeluaineet ostetaan kasvukauden tarvetta varten eikä niitä varastoida pidempiä aikoja. Säilörehun teossa käytetään biologisia säilöntäaineita. Eläinten hoidossa tarvittavia lääkeaineita säilytetään tuotantorakennuksissa lääkekaapissa ja eläinsuojan pesuaineita tuotantorakennuksissa asianmukaisissa varastotiloissa.

Jätteet

Kuolleita eläimiä (noin 5 kpl/v) säilytetään pressulla peitettynä tilakeskukseen rakennettavassa lantalassa ennen toimittamista Honkajoki Oy:lle. Metalliromut (noin 200 kg/v) viedään romunkeräykseen. Vaaralliset jätteet, kuten jäteöljyt (200 l/v), loisteputket (5-10 kpl/v) ja akut (1-3 kpl/v) viedään Botniarosk Ab:n keräyspisteeseen. Muovijäte (500 kg/v) toimitetaan muovin erilliskeräykseen tai Botniarosk Ab:n keräyspisteeseen. Pilaantunut rehu (noin 10 t/v) varastoidaan kuivalantalassa ja levitetään lannoitteeksi pellolle. Jalostukseen kelpaamaton maito juotetaan vasikoille tai johdetaan lietesäiliöön.

Toiminnasta aiheutuva liikenne

Tila sijaitsee Salontien varressa. Liikennöinti tilalla tulee lisääntymään jonkin verran laajennuksen johdosta. Maitoauto käy tilalla joka toinen päivä. Rehukuljetuksia tulee olemaan noin kerran kuukaudessa ja eläinkuljetuksia pari kertaa kuukaudessa. Eläinlääkäri- ja seminologikäyntejä on viikoittain. Säilörehua tehdään noin 3 päivää/sato. Lantaa levitetään 3-4 päivää/levitysjakso. Tilalta lähtee laajennuksen jälkeen noin 350 lantakuormaa vuodessa.

YMPÄRISTÖKUORMITUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Ravinnevalumia pelloilta vesistöön vähennetään sijoittamalla liete peltoon multaimella ja noudattamalla nitraattiasetuksen määräyksiä.

Tila kuuluu tuotosseurantaan. Ruokintaa optimoimalla estetään ylimääräisen typen ja fosforin pääsy lannan kautta ympäristöön ja vähennetään hajua aiheuttavia ammoniakkipäästöjä. Pihatossa on painovoimainen ilmanvaihto ja poistoilma johdetaan avattavien harjaikkunoiden kautta.

Lietesäiliöt katetaan kelluvalla turvekatteella hajupäästöjen vähentämiseksi.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Uusi pihattonavetta rakennetaan palomääräysten mukaisesti. Tuotantotiloissa on automaattinen savuun reagoiva palohälytysjärjestelmä ja alkusammutuskalustoa. Tuotantotiloissa on myös valvontakamerat. Tilalla on sähkökatkojen varalle aggregaatti.

Tilan rakennusten, lantavarastojen ja polttoainesäiliöiden kuntoa tarkkaillaan päivittäisten toimien yhteydessä ja tarvittaessa ryhdytään korjaustoimiin välittömästi.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Lupahakemusta on täydennetty 10.5.2013, 5.9.2013, 11.10.2013, 14.10.2013, 15.10.2013, 20.11.2013, 25.11.2013, 28.11.2013, 29.11.2013, 2.12.2013, 4.12.2013, 16.1.2014.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on kuulutettu Kauhavan kaupungin ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustauluilla 28.10 - 27.11.2013. Ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät selvitykset ovat olleet kuulutusajan yleisesti nähtävillä Kauhavan kaupungintalolla. Lupahakemuksesta on annettu erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Eläinmäärää on pienennetty kuulutusajan jälkeen 1 264 eläinyksiköstä (138 lypsylehmää, 91 hiehoa, 44 lihanautaa ja 58 alle 6 kk ikäistä vasikkaa) 832 eläinyksikköön (83 lypsylehmää, 54 hiehoa, 44 lihanautaa ja 81 alle 6 kk ikäistä vasikkaa). Asiaa ei nähty tarpeelliseksi kuuluttaa uudelleen eläinmäärän pienentymisen vuoksi.

Lausunnot

Lupahakemuksesta on pyydetty lausunnot Kauhavan kaupunginhallitukselta ja Kauhavan ympäristönsuojeluviranomaiselta sekä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Kauhavan kaupunginhallitus ja Kauhavan ympäristönsuojeluviranomainen ovat antaneet lausuntonsa kuulutuksen mukaisilla (toteutuvaa eläinmäärää suuremmilla) eläinmäärillä.

Kauhavan kaupunginhallitus

Tuomas ja Joonas Salolla on tällä hetkellä tuotantorakennuksessaan noin 80 eläintä (17 lehmää). Laajennuksen jälkeen tilalla on 138 lehmää, 91 hiehoa, 44 lihanautaa sekä 58 alle 6 kk:n ikäistä vasikkaa. Laajennus on mittava, mutta hajuhaitat eivät tulevan laajennuksen mukana suuresti muutu. Nykyisten kahden lietesäiliön lisäksi tulee uuden navetan taakse kaksi turpeella katettua betonista lietesäiliötä.

Uudesta tuotantorakennuksesta on lähimpään naapuriin 160 metriä. Muita naapureita ei ole ihan lähellä. Vanhan tuotantorakennuksen kanssa samalle kiinteistölle tuleva uusi tuotantorakennus sijaitsee 130 metriä lounaaseen olemassa olevasta navetasta, joten sen vaikutukset naapureille eivät ole nykyiseen tilanteeseen verrattuna hajuhaittojen ja näkyvyyden suhteen kovinkaan paljon haitallisempia. Nykyinen navetta on pihapiirissä.

Kyläläisten kanssa on tehty lannan vastaanottosopimuksia, joten lannan käytön lisäämisen myötä naapurit saavat viljelyssään etua edullisista ravinteista.

Naudanlanta aiheuttaa hajuhaittoja lähinnä levitysjankohtina, koska muulloin pinta on kuorettunut ja ehkäisee hajun muodostumista.

Tällä hetkellä tila työllistää 2 henkeä. Tilalla on v. 2012 tehty sukupolvenvaihdos. Laajennuksella luodaan maataloustuotannon jatkamisedellytyksiä nykyiselle sukupolvelle.

Kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan, ettei Kauhavan kaupungilla ole huomauttamista MTY Salo Tuomas ja Salo Joonas maidontuotannon ja naudanlihan tuotannon laajentamiseen ja että kaupunki puoltaa ympäristöluvan myöntämistä hankkeelle asianmukaisin lupaehdoin.

Kauhavan ympäristösihteeri toteaa, ettei asian johdosta ole huomautettavaa ja puoltaa ympäristöluvan myöntämistä laajennushankkeelle. *Kauhavan ympäristölautakunta* yhtyy ympäristösihteerin lausuntoon.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ilmoittanut sähköpostilla 9.1.2013, että uuden pihattonavetan sijaintipaikka on mahdollinen suunnitellulle navetalle (etenkin eläinmäärän pienentyessä alkuperäisestä suunnitelmasta) eikä ELY-keskuksella ole asiasta erityistä lausuttavaa.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei ole jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on lähetetty lausunnot vastineen antamista varten. Hakija ei katsonut tarpeelliseksi antaa vastinetta.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto myöntää Tuomas Salolle ja Joonas Salolle (MTY Salo Tuomas ja Salo Joonas) ympäristöluvan maidon- ja naudanlihantuotannolle ja sen laajentamiselle Kauhavan kaupungin Koskenkylään kiinteistölle Salo (233-455-17-6) lupahakemuksen ja päätökseen liitetyn asemapiirroksen (päivitetty 18.11.2013) mukaisesti siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee.

Ympäristölupa myönnetään **enintään 83 lypsylehmän, 54 hiehon, 44 lihanaudan ja 81 alle kuuden kuukauden ikäisen vasikan pitämiseksi**, joista enintään 44 lihanautaa ja 20 vasikkaa (alle 6 kk) sijoittuu olemassa olevaan eläinsuojaan.

Lupamääräykset

1. Eläinsuojien ja lantaloiden rakenteet sekä lannan ja jätevesien varastointi

Eläinsuojissa muodostuva lietelanta, maitohuoneen pesuvedet, eläinsuojan muut pesuvedet, kiinteällä katteella kattamattomien lietesäiliöiden sadevedet, kuivalantalan suotovedet ja säilörehun puristeneste tulee varastoida vesitii-

viistä materiaalista tehdyissä lietesäiliöissä siten, että niitä ei joudu ympäristöön. Kuivikelanta ja pilaantunut rehu tulee varastoida vesitiiviistä materiaalista tehdyissä kuivalantaloissa.

Rakennettavan eläinsuojan pohjarakenteet, lietekuilut, lietesäiliö, lietteen pumppukaivot ja kuivalantala tulee rakentaa vesitiiviistä säänkestävästä betonimateriaalista (vähintään K30-2 luokkaa) maa- ja metsätalousministeriön rakentamisohjelmien mukaisesti. Myös vanhoja eläintenpitoon liittyviä tiloja korjattaessa tulee noudattaa em. maa- ja metsätalousministeriön ohjetta.

Lietelannan, maitohuoneen pesuvesien, muiden pesuvesien, kiinteällä katteella kattamattomien lietesäiliöiden sadevesien, kuivalantalan suotovesien ja säiliörehun puristenesteen varastotilavuutta tulee olla **vähintään 4412 m³**. Lietelannan varastointitilavuuteen voidaan laskea lietekuilujen tilavuus (yhteensä 1 445 m³). Kuivikelannan ja pilaantuneen rehun varastointitilavuutta tulee olla **vähintään 287 m³**.

Kaikki lantavarastot on tyhjennettävä vuosittain. Tyhjennyksen yhteydessä on tarkastettava lantavarastojen kunto ja havaitut puutteet on korjattava välittömästi.

Tilalle tulee rakentaa hakemusasiakirjojen mukaisesti noin 2 500 m³:n lietesäiliö ja noin 135 m³:n kuivalantala. Uuden lietesäiliön ja uuden kuivalantalan tulee olla käyttövalmiina ennen rakennettavan pihattonavetan käyttöönottoa.

Rakennettavan lietesäiliön ympärille pohjatasoa alemmaksi tulee tehdä salaojat, joissa on tarkastuskaivot tai muu vastaava rakenne vuotojen havaitsemiseksi. Rakennettavan lietesäiliön lastausalue tulee rakentaa tiivispohjaiseksi, esim. betonista tai asfaltista siten, että mahdolliset valumat voidaan poistaa. Rakennettava, nyt turpeella katettavaksi suunniteltu, 2 500 m³:n lietesäiliö tulee suunnitella ja rakentaa niin, että se voidaan tarvittaessa jatkossa kattaa kiinteällä katteella. Kiinteällä katteella kattamattomat lietesäiliöt tulee varustaa riittävän tiheällä ja vähintään 1,5 metrin korkuisella suoja-aidalla maasta mitattuna maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten- ja ohjeiden mukaisesti.

Rakennettavassa kuivalantalassa tulee olla kolme vähintään 0,5 m korkuista reunaa ja neljännellä reunalla vähintään 0,5 metrin korkuinen ajoluiska. Lantalan edessä tulee olla tiivispohjainen kuormauslaatta.

Lietteen/kuivikelannan kuljetus- ja levityskaluston pesuvedet tulee johtaa lietesäiliöön tai erilliseen umpisäiliöön.

Rakennettavan navetan sosiaalitilojen WC-vedet tulee johtaa hakemuksen mukaisesti umpisäiliöön. Umpisäiliö on tyhjennettävä vähintään kerran vuodessa ja umpisäiliölietteet toimitettava kaupungin jätevedenpuhdistamolle tai muulle laitokselle, jolla on ympäristölupa vastaanottaa kyseisiä jätteitä.

Vaihtoehtoisesti eläinsuojan WC-vedet voidaan johtaa mahdolliseen kaupungin viemäriverkostoon tai käsitellä niin, että puhdistetun jäteveden kuormitus vähenee biologisen hapenkulutuksen osalta 80%, kokonaisfosforin osalta 70%

ja kokonaistypen osalta 30% verrattuna käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen.

2. Lannan ja jätevesien hyödyntäminen

Liete- ja kuivikelanta, maitohuoneen pesuvedet ja eläinsuojan muut pesuvedet sekä mahdollinen säilörehun puristeneste tulee ensisijaisesti hyödyntää pellolla lannoitteena. Lietettä/kuivikelantaa sekä pesu- ja jätevesiä voidaan toimittaa myös ympäristöluvan omaavaan laitokseen, mikäli siitä esitetään etukäteen valvontaviranomaiselle voimassa oleva luovutus sopimus.

Lietteen ja kuivikelannan levitykseen soveltuvaa peltoa tulee jatkuvasti olla käytettävissä ympäristölupahakemuksen mukaiseen toimintaan vähintään **100,4 hehtaaria**. Peltopinta-alassa tulee ottaa huomioon talousvesikaivojen ja lähteiden sekä valtaojien ja vesistöjen varsille jätettävien suojavyöhykkeiden vaatimat pinta-alat.

Lietteen ja kuivikelannan kuormaus ja kuljetus tulee hoitaa tarkoitukseen suunniteltua tiivistä kalustoa käyttäen siten, ettei lietettä/kuivikelantaa joudu ympäristöön, teille, ojiin, vesistöön tai pohjaveteen ja ettei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa tai rasitusta naapureille. Mikäli kuljetusreitille pääsee putoamaan lietettä/kuivikelantaa, tulee kuljetus keskeyttää ja likaantuneet alueet puhdistaa välittömästi.

Liete- ja kuivikelannan peltolevityksessä tulee noudattaa maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamista koskevan valtioneuvoston asetuksen (931/2000) määräyksiä. Levityksessä tulee huomioida myös maaperän viljavuus, viljeltävien kasvien ravinnetarve sekä lannan typpi- ja fosforipitoisuus.

Lannanlevitys on kielletty lumipeitteiseen, routaantuneeseen tai veden kyllästämään maahan sekä 15.10.-15.4. välisenä aikana. Lantaa voidaan levittää syksyllä enintään 15.11. asti ja aloittaa levitys keväällä aikaisintaan 1.4., jos maa on sula ja kuiva niin, että valumia vesistöön ei tapahdu eikä pohjamaan tiivistymisvaaraa ole. Lantaa ei saa levittää nurmikasvuston pintaan 15.9 jälkehen. Lannan käyttö toistuvasti kevättulvien alle jääville peltoalueille on kielletty perustettavaa kasvustoa lukuun ottamatta 1.10.-15.4. välisenä aikana.

Lannan käyttö on kielletty viisi metriä lähempänä vesistöä. Seuraavan viiden metrin leveydelle lannan pintalevitys on kielletty, jos pellon kaltevuus ylittää kaksi prosenttia. Lannan pintalevitys on kielletty pelloilla, joiden keskimääräinen kaltevuus ylittää 10 prosenttia.

Luokitelluilla pohjavesialueilla sijaitseville pelloille ei saa levittää lietelantaa, puristenestettä tai jätevesiä tai muita nestemäisiä orgaanisia lannoitteita ellei toiminnanharjoittaja maaperätutkimuksin tai muiden vastaavien luotettavien selvitysten perusteella osoita, että siitä ei aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa. Kuivalannan levitys on sallittua pohjavesialueen ulkorajan ja pohjavesialueen varsinaisen muodostumisalueen väliin sijoituville pelloille, kun levitys tapahtuu keväällä ja kuivalanta mullataan välittömästi levityksen jälkeen. Kasvinsuojeluaineita käytettäessä tulee varmistaa, että tuotteet soveltuvat

pohjavesialueen viljelyyn. Talousvesikaivojen ympärille tulee jättää vähintään 30-100 metriä leveä, lietteellä, lannalla ja virtsalla käsittelemätön vyöhyke.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että lietteen/kuivikelannan vastaanottajat ja lannan kuljetuksesta vastaavat tahot ovat tietoisia siitä, mitä lannan levityksestä ja kuljetuksesta on määrätty tässä päätöksessä ja maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamista koskevassa asetuksessa.

3. Säilörehu

Säilörehun varastoinnista ei saa aiheutua maaperän eikä pohja- tai pintaveden pilaantumista tai pilaantumisen vaaraa. Säilörehun puristenesteen pääsy ympäristöön tulee estää.

Pyöröpaalit tulee avata tiiviillä pohjalla, josta mahdollinen puristeneste voidaan kerätä talteen. Pyöröpaaleja ei saa varastoida vesistöjen ja valtaojien varsilla.

Laakasiiloihin tehtävästä säilörehusta muodostuva puristeneste tulee johtaa vesitiivistä materiaalia olevaan umpisäiliöön. Puristeneste on ylitäyttymisen estämiseksi tyhjennettävä riittävän usein lietesäiliöön tai levitettävä kasvukauden aikana suoraan peltoon. Umpisäiliön täyttymistä tulee tarkkailla säännöllisesti ylivuotojen estämiseksi. Myös puristenesteen siirto/pumppaus lietesäiliöön tulee tapahtua siten, ettei vuotoja ympäristöön tapahdu. Säilörehu tulee varastointiaikana pitää tiiviisti peitettynä.

Rehujätteet tulee varastoida kuivalantalassa ja käyttää lannoitteena pellolla.

4. Hajuhaittojen vähentäminen

Lietesäiliöt tulee täyttää alakautta/lietepinnan alapuolelle ja kattaa vähintään 10 cm:n vahuisella kelluvalla katteella, esimerkiksi turpeella tai muulla vastaavalla materiaalilla. Orgaanisia katemateriaaleja (esim. turve) käytettäessä katemateriaalia tulee lisätä riittävän usein, ettei katekerros ohene. Katteen pysyvyyttä tulee tarkkailla ja tarvittaessa varmistaa katteen pysyvyys tuulisuojauksella tai muulla vastaavalla tavalla. Olemassa olevat lietteen pudotuskaivot tulee pitää katettuna betonikannella ja rakennettavat lietteen pumppukaivot tulee kattaa betonikannella.

Kuivalantala on katettava vähintään 10 cm:n vahuisella turvekerroksella, peitteellä tai muulla materiaalilla.

Eläinten valkuaisruokinta tulee pyrkiä optimoimaan niin, että lantaan joutuvien tyyppiyhdisteiden määrä pysyy mahdollisimman alhaisena hajujen muodostumisen estämiseksi. Eläinsuojien sisätilat on pidettävä siistinä ja sisäilman lämpötila mahdollisimman alhaisella tasolla ammoniakkin ja muiden hajuhaittaa aiheuttavien yhdisteiden haihtumisen minimoimiseksi. Eläinsuojien, lietesäiliöiden, kuivalantalan ja rehusilojen ympäristö ja kulkutiet on pidettävä hyvässä ja siistissä kunnossa. Eläinsuojien poistoilma

tulee johtaa ulos eläinsuojarakennusten katoille sijoitettujen poistoilmahormien/kattoikkunoiden kautta.

Lietteen/kuivikelannan levitysajankohta tulee pyrkiä valitsemaan siten, että naapureille aiheutuva hajuhaitta olisi mahdollisimman vähäinen. Liete/kuivikelanta tulee levittää tyynellä säällä tai ainakin niin, ettei tuulensuunta ole lähimpiin naapureiden asuinrakennuksiin päin. Lietteen/kuivikelannan levitystä tulee välttää yleisinä juhla- ja pyhäpäivinä. Muualle kuin kasvustoon levitettävä liotelanta ja kuivikelanta tulee mullata tai pelto kyntää mahdollisimman pian, viimeistään vuorokauden kuluttua levityksestä. Eläinsuojien lähipelloilla (noin 500 metrin etäisyydellä eläinsuojista) liotelanta/kuivikelanta tulee mullata viimeistään neljän tunnin kuluessa levityksestä tai liete tulee levittää sijoittavalla levittimellä.

5. Jätteet

Toiminta tulee järjestää niin, että tilalla syntyy mahdollisimman vähän jätettä. Toiminnassa muodostuvat jätteet on lajiteltava ja säilytettävä toisistaan erillään. Jätteet on varastoitava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu roskaantumista, hajuhaittaa tai muutakaan ympäristön pilaantumisen vaaraa eivätkä jätteiden hyödyntämismahdollisuudet huonone. Haittaeläimiä tulee tarvittaessa torjua.

Hyötykäyttöön soveltuvat jätteet, esimerkiksi paperi, pahvi, metalli ja muovi, tulee lajitella ja toimittaa ensisijaisesti kierrätykseen tai muuhun keräyspaikkaan Kauhavan kaupungin alueella (Pohjanmaan jätelautakunta) voimassaolevien jätehuoltomääräysten mukaisesti. Hyötykäyttöön kelpaamattomat tavanomaiset jätteet tulee toimittaa hyväksyttävään keräyspaikkaan alueen jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Vaarallisia jätteitä, kuten esimerkiksi loisteputkia, akkuja, jäteöljyjä, öljynsuodattimia ja käyttökelvottomia torjunta-aineita ei saa sekoittaa muihin jätteisiin. Vaaralliset jätteet on varastoitava katetussa tiivispohjaisessa varastossa ja toimitettava vastaanottopaikkaan, jolla on ympäristölupa ottaa vastaan kyseisiä jätteitä.

6. Eläinjätteet

Eläinten ruhot ja muu toiminnassa syntyvä eläinjäte tulee toimittaa mahdollisimman pian hakemuksen mukaisesti Honkajoki Oy:lle tai muuhun paikkaan, jolla on ympäristölupa vastaanottaa kyseistä jätettä. Ruhojen ja muun eläinjätteen pitkäaikaista varastointia tulee välttää ja lyhytaikainenkin varastointi tulee järjestää siten, että se ei aiheuta terveys- tai hajuhaittaa eikä epäsiisteyttä. Eläinjätettä ei saa haudata.

Mikäli ruhoja tai muuta eläinjätettä joudutaan varastoimaan pakkasjaksolla yli kolme vuorokautta ja muuna aikana yli kaksi vuorokautta tulee varastointi tapahtua tiiviissä, raatojen kylmäsäilytykseen tarkoitettussa ja jäähdytettävissä olevassa raatokontissa tai muussa vastaavassa ruhojen kylmäsäilytykseen tarkoitettussa paikassa.

Mikäli ruhoja varastoidaan vain lyhytaikaisesti (alle 2 vrk), tulee sen tapahtua tiiviillä alustalla ja ruhot tulee peittää sateelta ja tuhoeläimiltä. Varastointipaikan tulee olla varjossa, ellei sitä ole sijoitettu sisätiloihin.

7. Kemikaalien ja polttoaineiden varastointi

Polttoaineet ja muut öljytuotteet, kasvinsuojeluaineet sekä muut kemikaalit tulee varastoida ja käsitellä siten, ettei niistä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle, pinta- ja pohjavesille, maaperälle tai muulle ympäristölle. Säilytykseen käytettävien säiliöiden tai astioiden tulee olla tiiviitä, kannellisia ja ne tulee merkitä sisällön mukaan.

Ulkona sijaitsevien maanpäällisten polttoainesäiliöiden tulee olla kaksoisvaippasäiliöitä tai ne tulee sijoittaa suoja-altaaseen. Sadeveden pääsy suoja-altaaseen tulee estää katoksella tai muulla vastaavalla järjestelyllä. Polttoainesäiliöiden tulee olla varustettu ylitäytön estävällä järjestelmällä ja laponestolaitteella tai muilla vastaavilla laitteilla. Tankkausalue on päällystettävä tiiviillä materiaalilla, kuten asfaltilla tai betonilla. Toimenpiteet tulee olla tehtynä **31.12.2014 mennessä**.

Polttoainesäiliöiden laitteet tulee lukita tankkausten väliaikoina ja säiliöt tulee pitää hyvässä kunnossa. Polttoaineiden varastointipaikan läheisyyteen tulee varata riittävä määrä sopivaa imeytysmateriaalia (esim. turve). Mahdollisista vuodoista tulee ilmoittaa välittömästi hätäkeskukselle.

8. Toiminnan tarkkailu ja raportointi

Lietesäiliöiden, lietteen pumppukaivojen, kuivalantalan, polttoainesäiliöiden, jätehuoltotilojen sekä laakasiilojen ja umpisäiliöiden kuntoa tulee tarkkailla riittävän usein. Mikäli rakenteissa tai laitteissa havaitaan vaurioita tai toimintaongelmia, jotka voivat johtaa päästöjen tai haittojen syntymiseen, on ne välittömästi korjattava.

Lietelannasta ja kuivikelannasta tulee tehdä lanta-analyysi kokonaistypen, liukaisen typen ja liukaisen fosforin määrittämiseksi vähintään viiden vuoden välein.

Eläinsuojan toiminnasta tulee pitää kirjaa. Toiminnanharjoittajan tulee raportoida toiminnastaan seuraavat vuositiedot:

- eläinten määrä
- toiminnassa muodostuva lietteen ja kuivikelannan määrä (m³/vuosi)
- lietteen ja kuivikelannan toimituspaikat tai vastaanottajat ja – ajankohdat
- kuolleiden eläinten määrä (kpl/vuosi tai t/vuosi), toimituspaikat ja ajankohdat
- lanta-analyysin tulokset
- tiedot häiriötilanteista tai muista poikkeuksellisista tilanteista
- uudet tai muuttuneet lietteen levitykseen käytettävät peltoalat ja sopimukset

Toimintaa koskevat tiedot (vuosiraportti) tulee **vuosittain helmikuun loppuun mennessä** lähettää Etelä- Pohjanmaan ELY -keskukseen, ellei valvontaviranomainen toisin määrää. Vuosiraportti tulee laatia käyttämällä sähköistä järjestelmää (ItellaTYVI –järjestelmä, www.tyvi.fi tai vastaava järjestelmä valvontaviranomaisen ohjeen mukaan).

9. Paras käyttökelpoinen tekniikka

Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehitymisestä.

Lantavarastoihin ja lannankäsittelyjärjestelmiin liittyvää uutta käyttökelpoista tekniikka on otettava soveltuvin osin käyttöön jatkossa, mikäli se vähentää ympäristön pilaantumisen vaaraa.

10. Häiriö- ja poikkeustilanteet

Mahdollisista häiriöistä ja poikkeuksellisista tilanteista, jotka ovat aiheuttaneet tai saattavat aiheuttaa merkittäviä ympäristöhaittoja, on välittömästi ilmoitettava Etelä-Pohjanmaan ELY- keskuksen valvontaviranomaiselle ja Kauhavan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on heti ryhdyttävä toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi ja poikkeuksellisten tilanteiden uusiutumisen ehkäisemiseksi.

11. Käyttöönottoilmoitus

Toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle rakennettavan pihattonavetan, lietesäiliön ja kuivalantalan käyttöönotosta viimeistään 30 vrk ennen toiminnan aloittamista.

12. Toiminnan muutokset ja lopettaminen

Toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa eläinsuojien toiminnassa tapahtuvista olennaisista eläinmääriin, tuotantoon tai ympäristön pilaumisriskiin liittyvistä muutoksista, toiminnan lopettamisesta tai toiminnanharjoittajan vaihtumisesta hyvissä ajoin ennen toimenpiteisiin ryhtymistä valvontaviranomaiselle. Mikäli toiminta muuttuu tai olennaisesti laajenee, on toiminnalle haettava uusi ympäristölupa.

RATKAISUN PERUSTELUT

Luvan myöntämisen edellytykset

Ympäristölupa myönnetään ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaan, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulain ja sen nojalla on säädetty.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa

terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityistä luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella, eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. Toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä. Toisen momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan luonne ja pilaantumisen todennäköisyys sekä onnettomuusriski, alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset ja muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentin mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi muun muassa päästöistä, niiden ehkäisemisestä ja muusta rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, jätteistä sekä niiden synnyn ja haitallisuuden vähentämisestä. Lisäksi luvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan käyttötarkkailusta, päästöjen ja jätehuollon sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusta ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin mukaisesti.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista. Saman lainkohdan toisen momentin mukaan räsituksen kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, räsituksen muu tavanomaisuus, räsituksen voimakkuus ja kesto, räsituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Lupaharkinta ja ratkaisun perustelut

Aluehallintovirasto myöntää Tuomas Salolle ja Joonas Salolle (MTY Salo Tuomas ja Salo Joonas) ympäristöluvan hakemuksen mukaiselle maidon- ja naudanlihan tuotannon laajentamiselle, koska hakemuksen mukainen toiminta voidaan järjestää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimusten mukaisesti, kun otetaan huomioon annetut lupamääräykset.

Alueella ei ole voimassa olevaa oikeusvaikutteisista asema- tai yleiskaavaa. Eläinsuojan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettu huomioon myös toiminnan tavanomaisuus suhteessa lähialueen maankäyttöön. Toiminta sijoittuu maatalousvaltaiselle haja-asutusalueelle, jossa karjatalouden harjoittaminen voidaan katsoa tavanomaiseksi toiminnaksi.

Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen 1/2010 liitteessä 4 on esitetty uusien, talouskeskusten ulkopuolelle rakennettavien kotieläinsuojien vähim-

mäissuosituksetäisyydet häiriintyvistä kohteista. Ohjeen mukaan vähimmäissuosituksetäisyys häiriintyvistä kohteesta edellyttäisi 83 lypsylehmän, 54 hiehon, 44 lihanaudan ja 81 alle 6 kk ikäisen vasikan (yht. 832 eläinyksikköä) eläinsuojalta vähintään 265 metrin etäisyyttä suotuisissa olosuhteissa ja vähintään 285 metrin etäisyyttä normaaleissa olosuhteissa. Aluehallintovirasto katsoo, että nykyiseen eläinyksikkömäärään (230 ey) nähden hakemuksen mukainen eläinyksikkömäärän lisäys on niin merkittävä (noin 3,6-kertainen), että kyseessä on uuteen toimintaan rinnastettava hanke.

Laajennuksen käyttöönoton jälkeen uuden pihatton eläinmäärä (83 lypsylehmää, 54 hiehoa, joista 14 on iältään 6-12 kk ja 61 alle 6 kk ikäistä vasikkaa) vastaa 701 eläinyksikköä. Olemassa olevan navetan eläinmäärä vähenee laajennuksen myötä nykyisestä eläinmäärästä noin 43% (230 eläinyksiköstä 131 eläinyksikköön). Uusi pihattonavetta, uusi lietesäiliö ja uusi kuivalantala suuntautuvat poispäin lähimmistä naapureista. Alueella vallitsevat tuulen suunnat ovat etelä-lounaasta 34 % (Kauhavan lentokentän sääasema, Ilmatieteen laitoksen tilastoja 1981-2010). Lähin naapurin käytössä oleva asuinrakennus sijaitsee nykyisestä navetasta 50 m kaakkoon päin ja rakennettavasta pihattonavetasta noin 160 m itään päin. Kyseisellä naapurilla on itsellään hevosia eikä ko. asuinrakennus ole vallitsevien tuulensuuntien alapuolella. Rakennettavasta pihattonavetasta on muihin naapureiden asuinrakennuksiin etäisyyttä vähintään suositeltujen suojaetäisyyksien verran.

Luvan myöntämisedellytyksiä tutkittaessa on selvitetty (tarkastuskäynti 5.9.2013), että tilakeskuksen lähialueella ei sijaitse ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaisia vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja vaihtelevien korkeusolosuhteiden ja maaperän kallioisuuden vuoksi. Hakemuksesta ei ole jätetty muistutuksia/mielipiteitä, joissa olisi tuotu esille nykyisestä toiminnasta aiheutuvan hajuhaittaa tai muuta haittaa.

Hajuhaittojen vähentämiseksi on lupapäätöksessä annettu määräykset mm. eläinsuojien yhteydessä olevien lietesäiliöiden ja pumppukaivojen täyttämisestä alakautta/lietepinnan alapuolelta, pumppukaivojen kattamisesta/pitämisestä katettuna betonikannella ja lietesäiliöiden kattamisesta vähintään kelluvalla katteella. Lisäksi on annettu määräyksiä kuivalantalan kattamisesta, lannan levittämisestä, eläinsuojien poistoilman johtamisesta ja eläinten valkuaisruokinnan optimoinnista.

Aluehallintovirasto katsoo, että eläinsuojatoiminta kyseisellä paikalla täyttää luvan myöntämisen edellytykset kun toimintaa harjoitetaan hakemuksen ja annettujen lupamääräysten mukaisesti. Ympäristöluvan myöntäminen ei edellytä, että toiminta olisi täysin hajutonta tai haitatonta.

Lupamääräysten perustelut

Eläinsuojien ja lantaloiden rakenteita sekä lannan ja jätevesien varastointia koskeva lupamääräys 1

Maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräykset ja -ohjeet (MMM-RMO-C4) mukaan eläinsuojan pohjarakenteiden sekä lietteen ja lannan

varastointiin tarkoitettujen rakenteiden tulee olla vesitiiviistä materiaalia suorien valumien estämiseksi.

Lannan varastointitilojen mitoituksesta on annettu määräykset valtioneuvoston asetuksessa (VNA 931/2000) maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta. Liete- ja kuivikelannan, maitohuoneen pesuvesien ja muiden pesuvesien sekä sadevesien varastointitilavuuden tulee vastata 12 kuukauden laskennallista varastotilavuutta. Lantavarastojen vuosittaisella perusteellisella tyhjentämällä varmistetaan varastojen hyötytilavuuden säilyminen ja tyhjentämisen yhteydessä voidaan tarkastaa varastojen rakenteiden kunto.

Tilalla vaadittava lietelannan varastointitilavuus on vähintään 4 412 m³, johon on laskettu lietelantaa 3 598 m³, maitohuoneen pesuvesiä 146 m³, muita eläinsuojan pesuvesiä 183 m³, mahdollista säilörehun puristenestettä 125 m³ (laskennallinen puristenesteen määrä kun valmistetaan 2 500 t/v esikuivattua rehua laakasiiloon), tilakeskukseen rakennettavan kuivalantalan suotovesiä 9 m² ja kiinteällä katteella kattamattomien lietesäiliöiden sadevesiä yht. 351 m³. Laskelmat perustuvat ympäristöministeriön kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeeseen (ympäristöhallinnon ohjeita 1/2010). Aluehallintovirasto katsoo, että hakemuksessa esitetty lietesäiliöiden (yhteensä 3 776 m³) ja lietekuilujen (yhteensä 1 445 m³) varastointitilavuus on riittävä 12 kuukauden varastointia varten.

Uudesta pihattonavetasta muodostuu alle 6 kk ikäisten vasikoiden (47 vasikkaa) kuivikelantaa laskennallisesti 188 m³ vuodessa. Lisäksi kuivalantaloissa varastoidaan pilaantunutta rehua, jota muodostuu hakemuksen mukaan noin 20 m³/v (10 t/v). Uuden pihattonavetan poikima- ja sairaskarsinoista muodostuu kuivikelantaa yhteensä noin 79 m³/v (yhden tyhjennyskerran tarvitsema varastointitilavuus kun mahdollisen toisen tyhjennyskerran kuivikelanta voidaan viedä kasvukaudella suoraan pellolle). Tilalla on kuivikelannan ja pilaantuneen rehun varastointitilavuutta yhteensä 538 m³, mikä riittää täyttämään vaadittavan 12 kuukauden varastointitilavuuden (vähintään 287 m³).

Määräys uuden lietesäiliön ja kuivalantalan rakentamisesta valmiiksi ennen käyttöönottoa varmistaa sen, että vaadittu varastointitilavuus on käytettävissä riittävän ajoissa. Lietesäiliöiden ja kuivalantalan vuosittaisella perusteellisella tyhjentämällä varmistetaan varastojen hyötytilavuuden säilyminen ja tyhjentämisen yhteydessä voidaan tarkastaa varastojen rakenteiden kunto.

Määräys lietesäiliön salaojituksen yhteyteen rakennettavasta vesipesällisestä tarkastuskaivosta on annettu, että mahdollisessa vuotolanteessa säiliön salaojaverkostosta voidaan ottaa vesinäyte vuodon toteamiseksi. Varautuminen mahdollisuuteen kattaa lietesäiliö myöhemmin kiinteällä katteella on annettu, koska kiinteä kate estää sadeveden pääsyn lietesäiliöön ja vähentää hajuhaittoja. Maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja – ohjeiden (MMM-RMO C4) mukaan kiinteällä katteella kattamattomat lietesäiliöt tulee olla varustettu riittävän tiheällä ja vähintään 1,5 metrin korkuisella suoja-aidalla maasta mitattuna.

Maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräysten ja -ohjeiden (MMM-RMO C4) mukaan kiinteällä katolla kattamattomassa kuivalantalassa tulee olla kolme vähintään 0,5 m korkeata reunaa ja vähintään 0,5 m korkuinen ajoluiska sekä lantalan ulkopuolella tiivispohjainen kuormauslaatta esim. betonista tai asfaltista.

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011) koskee uusia WC-tiloja heti (asetus tullut voimaan 15.3.2011). Käsittelemällä käymäläjätevedet asetuksen vaatimusten mukaisesti vähennetään vesistön rehevöitymistä ja ulosteperäisten bakteerien leviämistä. Käymäläjätevesiä ei saa johtaa lietesäiliöön (Ympäristöministeriön ohje kotieläintalouden ympäristönsuojelusta 1/2010).

Lannan ja jätevesien hyödyntämistä ja käsittelyä koskeva lupamääräys 2

Vaatus peltoalan vähimmäispinta-alasta (hakemuksen mukaisella eläinmäärällä 100,4 ha) perustuu karjanlannan keskimääräiseen fosforisisältöön sekä peltoviljakasvien keskimääräiseen hehtaariohaiseen fosforilannoitustarpeeseen ympäristöministeriön ohjeen kotieläintalouden ympäristönsuojelusta (2010) mukaisesti. Peltopinta-alatarve on yksi hehtaari 1,3 lypsylehmää kohden, yksi hehtaari 3,5 yli 12 kk ikäistä hiehoa kohden, yksi hehtaari 2,7 yli 12 kk ikäistä lihanautaa kohden, yksi hehtaari 4,5 iältään 6-12 kk olevaa lehmävasikkaa kohti, yksi hehtaari 3,5 iältään 6-12 kk olevaa sonnivasikkaa kohti ja yksi hehtaari 11 alle 6 kuukauden ikäistä vasikkaa kohden. Toiminnanharjoittaja on esittänyt riittävästi peltoalaa (154,5 ha) lannan levitystä varten ylilannoituksen ja ravinteiden huuhtoutumisriskin ehkäisemiseksi.

Lietteen/kuivikelannan levityksessä tulee ottaa huomioon valtioneuvoston asetuksen (931/2000) kasvilajikohtaiset enimmäislannoitusmäärät. Viljavuusanalyysiin, lannan ravinnesisältöön ja kasvin todelliseen ravinnetarpeeseen perustuvat levitysmäärät vähentävät ylilannoitusriskiä ja sen myötä ylimääräisten huuhtoutumiselle alttiiden ravinteiden määrää maassa.

Lietelantaa tai muita nestemäisiä orgaanisia lannoitteita ei saa käyttää lannoitteena luokitelluilla pohjavesialueilla pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi. Nitraattiasetuksen (931/2000) liitteessä 3 suositellaan vähintään 10 metrin suojavyöhykettä vesistöjen ja valtaojien läheisyyteen, jotta voidaan vähentää ravinteiden pääsyä vesiin. Talousveden ottopaikkojen ympärille jätettävän lannoittamattoman alueen suojavyöhykesuositus on 30-100 metriä (nitraattiasetus 931/2000).

Säilörehun varastointia koskeva lupamääräys 3

Määräys säilörehun varastoinnista ja puristenesteen johtamisesta sekä rehujätteen varastoinnista on tarpeen pinta- ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi ja hajuhaittojen vähentämiseksi.

Säilörehun puristeneste on vesiä kuormittavaa korkean ravinnepitoisuutensa vuoksi. Nitraattiasetuksessa (931/2000) edellytetään puristenesteiden talteenottoa ja levittämistä lannan mukana peltoon lannoitteeksi. Pilaantunut

säilörehu on yhtä voimakkaasti kuormittavaa kuin tuorerehu, siksi se on käsiteltävä asianmukaisesti ja valumien syntyminen on estettävä.

Hajuhaittojen vähentämistä koskeva lupamääräys 4

Määräykset lietesäiliöiden täyttämisestä alakautta/lietepinnan alapuolelta, lietteen pumppukaivojen kattamisesta/pitämisestä katettuna betonikannella sekä olemassa olevien 300 m³:n ja 600 m³:n lietesäiliöiden ja rakennettavan 2 500 m³:n lietesäiliön kattamisesta kelluvalla katteella on annettu haju- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi. Kelluva katekin estää hajupäästöjä tehokkaasti, jos huolehditaan tuulisuojauksesta (erityisesti muovi- ja styroxrakeet ovat herkkiä tuulelle) ja riittävästä katekerroksen paksuudesta. Orgaanisilla katteilla hajua vähentävä teho laskee materiaalin hajotessa ja painuessa altaan pohjalle ellei materiaalia lisätä riittävän usein.

Kuivalantalan kattamista koskeva määräys on annettu haju- ja ammoniakkipäästöjen ja lähiympäristön asutukselle aiheutuvan viihtyisyshaitan vähentämiseksi.

Tutkimusten mukaan eläinsuojan aiheuttamiin hajuhaittoihin vaikuttaa olennaisesti mm. rehujen valkuaispitoisuus, joten ruokinnan optimoinnilla voidaan välttää ylimääräisen valkuaisen antamista eläimille. Lannan matalampi tyyppiyhdisteiden määrä voi jossain määrin alentaa mm. haihtumiselle alttiina olevien ammoniakkiyhdisteiden määrää. Lannan sisältämien hajuhaittoja aiheuttavien kaasujen muodostumista voidaan vähentää myös pitämällä eläinsuojat viileänä sekä eläinsuojien, lietesäiliöiden, kuivalantalan ja rehusilojen ympäristö hyvässä ja siistissä kunnossa. Eläinsuojien hajupäästöt laimenevat parhaiten, kun poistoilma johdetaan ulos eläinsuojan katolla sijaitsevien poistoilmahormien/harjaikkunoiden kautta.

Hajuhaitan vähentämiseksi lietelanta/kuivikelanta on määrätty mullattavaksi neljän tunnin kuluessa levityksestä tai lietelanta levitettäväksi sijoittavalla levittimellä noin 500 metrin etäisyydellä eläinsuojista sijaitsevilla peltolohkoilla.

Jätehuoltoa ja eläinjätteitä koskevat lupamääräykset 5 ja 6

Jätehuolto on hoidettava asianmukaisesti ja voimassaolevaa lainsäädäntöä sekä alueen jätehuoltomääräyksiä noudattaen. Toimittamalla vaaralliset ja muut jätteet asianmukaiseen käsittelyyn sekä hyödyntämällä hyötykäyttökelpoiset jätteet, ehkäistään niistä aiheutuvaa roskaantumista, ympäristön pilaantumista sekä terveyshaittaa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (1069/2009) mukaan eläinten ruhot ja muu eläinjäte on käsiteltävä eläinjätteen poltto- tai käsittelylaitoksessa. Eläinruhojen ja muun eläinjätteen varastointia ja käsittelyä koskeva määräys on annettu terveys-, ympäristö- ja hajuhaittojen ehkäisemiseksi.

Kemikaalien ja polttoaineiden varastointia koskeva lupamääräys 7

Kemikaalien ja polttoaineiden varastointia koskevat määräykset on annettu suojelemaan maaperää sekä pinta- ja pohjavesiä. Suoja-allas estää mahdollisissa vuototapauksissa valumat ympäristöön ja katos estää sadevesien kertymisen suoja-altaaseen. Polttoainevarastojen ja –säiliöiden säännöllisellä kunnan tarkistamisella ehkäistään ennalta vuotojen syntymistä. Tiivispohjaiselta polttonesteen tankkaus- ja täyttöpäikältä mahdolliset vuodot voidaan kerätä talteen imeyttämällä ne sopivaan imeytysmateriaaliin. Polttonesteiden varastointipaikan saattamisessa lupamääräyksen mukaiseksi on katsottu tarpeen antaa määräaika.

Toiminnan tarkkailua ja raportointia koskeva lupamääräys 8

Tarkkailemalla säännöllisesti lietesäiliöiden, lietteen pumppukaivojen, kuivalantalan, rehusilojen ja umpisäiliöiden rakenteita sekä polttonestesäiliöiden kuntoa voidaan varmistua niiden tiiveydestä ja ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin mahdollisten vuotojen ilmaannuttua.

Toiminnasta on edellytetty pidettävän vuosittaista kirjanpitoa valvonnallisista syistä. Vuosiyhteenvedon avulla viranomainen voi valvoa muun muassa, että toiminnanharjoittajalla on käytettävissään riittävästi lannan varastointitilaa ja peltoalaa ja että pellot ovat sellaisia, että niille voi levittää lantaa kuormittamatta kohtuuttomasti pinta- tai pohjavesiä.

Parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskeva lupamääräys 9

Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi tietoinen toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Toiminnan ja ympäristön kannalta paras käyttökelpoinen tekniikka kehittyy vähitellen ja sitä tulee ottaa käyttöön, jos päästöjä tai jätteitä voidaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan vuoksi vähentää olennaisesti ilman kohtuuttomia kustannuksia.

Häiriö- ja poikkeustilanteita koskeva lupamääräys 10

Ilmoitusvelvollisuus häiriö- ja poikkeustilanteissa on määrätty viranomaisten ja lähiasukkaiden tiedonsaannin varmistamiseksi, valvonnan toteuttamiseksi ja mahdollisesti annettavien viranomaisohjeiden vuoksi. Häiriötilanteisiin katsotaan liittyvän ympäristön pilaantumisen ja terveyshaitan riski.

Käyttöönottoilmoitusta koskeva lupamääräys 11

Rakennettavan pihattonavetan, lietesäiliön ja kuivalantalan toimintaa koskeva käyttöönottoilmoitus on määrätty valvonnallisista syistä. Ilmoitus voidaan tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti.

Toiminnan muutoksia ja lopettamista koskeva lupamääräys 12

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava myös muista valvonnan kannalta olennaisista muutoksista kuten laajentamisesta tai tuotantosuunnan

muutoksesta. Ilmoituksen perusteella viranomaisen tarkastelee muutoksen vaikutuksia nykyisessä luvassa annettuihin määräyksiin ja arvioi onko lupaa tarpeen muuttaa.

VASTAUS LAUSUNNOISSA JA MUISTUTUKSISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Hakemukseen liittyen ei esitetty muistutuksia. Lausunnoissa ei esitetty toiminnalle erityisiä vaatimuksia.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Päätöksen voimassaolo

Tämä lupapäätös on voimassa toistaiseksi. Mikäli toiminnassa tapahtuu päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävä tai muu ympäristön kannalta olennainen muutos, on toiminnalle haettava uutta ympäristölupaa. Tämä päätös on voimassa, kunnes uudesta lupahakemuksesta tehty päätös on lainvoimainen. Mikäli toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta, voi luvan myöntänyt toimivaltainen lupaviranomainen päättää luvan raukeamisesta.

Lupamääräysten tarkistaminen

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi **31.3.2024** mennessä. Hakemuslomake täytetään pääosin, kuten ympäristölupaa haettaessa. Hakemuksen liitteinä on esitettävä voimassa olevien säädösten edellyttämien selvitysten lisäksi toiminnan vuotta 2023 koskeva kirjanpito, viimeisin lanta-analyysi ja suunnitelma toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän lain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava. (YSL 56 §)

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Toimintaa ei saa aloittaa nykyistä laajempaan ennen kuin tämä päätös on lainvoimainen.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 4–8 §, 28 §, 41–43 §, 45-46 §, 52-56 §, 76 §, 81 §, 96-97 §, 100 § ja 105 §

Ympäristönsuojeluasetus 1 §, 5 §, 15-19 §, 30 § ja 37 §

Jätelaki (646/2011) 8 §, 13 §, 29 §, 72 §, 91 §, 118 §, 120 § ja 122 §

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) 4 §, 7 – 9 § ja 24 §

Laki eräistä naapuruussuhteista 17 §

Valtioneuvoston asetus maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000)

LISÄKSI ON OTETTU HUOMIOON

Maa- ja metsätalousministeriön rakentamismääräykset ja -ohjeet (MMM-RMO-C4)

Ympäristöministeriön ohje kotieläintalouden ympäristönsuojelusta 1/2010

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (VNa 209/2011)

Paras käytettävissä oleva tekniikka kotieläintaloudessa (Suomen ympäristö 564)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveystähtien (1069/2009) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (142/2011)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tästä päätöksestä peritään maksua 4 570 euroa. Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Ympäristönsuojelulain 105 §:n mukaan ympäristöluvan käsittelystä peritään maksu, jonka suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa tai ympäristöministeriön asetuksessa säädetään. Aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) liitteenä olevan maksutaulukon mukaan hakemuksen mukaisen eläinsuojan lupahakemuksen käsittelystä perittävä maksu on 4 570 euroa. Toiminnan olennaista muuttamista koskevan lupahakemuksen käsittelystä perittävä maksu on 50 % taulukon mukaisesta maksusta. Jos kuitenkin asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä, peritään taulukon mukainen maksu. Aluehallintovirasto katsoo, että luvan käsittely on vastannut työmäärältään uuden luvan käsittelyä. Toiminnalla ei ole aiempaa ympäristölupaa ja eläinyksikkömäärän lisäyksen perusteella kyseessä on uuteen toimintaan rinnastettava eläinsuojan rakentaminen. Edellä mainittujen perusteella maksu on määrätty uuden luvan käsittelymaksun mukaisena.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto tiedottaa tästä päätöksestä julkisesti kuuluttamalla Kauhavan kaupungin ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston virallisella ilmoitustaululla sekä Komiat-lehdessä.

JAKELU**Päätös**

Hakijalle

Tiedoksi

Kauhavan kaupunginhallitus
Kauhavan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Tieto päätöksen antamisesta ilmoitetaan erikseen niille, joille on annettu tieto hakemuksen jättämisestä sekä niille, jotka ovat esittäneet hakemuksen johdosta muistutuksia tai vaatimuksia.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

LIITTEET

- 1) Valitusosoitus
- 2) Sijaintikartta
- 3) Asemapiirros

Mikaela Rudnäs

Anne Saari

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Mikaela Rudnäs ja esitellyt ympäristöylitarkastaja Anne Saari.

- Valitusviranomainen** Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. **Valitusaika päättyy 9.4.2014.**
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
  - valittajan nimi ja kotikunta
  - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
  - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
  - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
  - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
  - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valitus kirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
  - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- Valituksen toimittaminen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle**
- Valituskirjelmä liitteinen on toimitettava kaksin kappalein Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteinen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot**
käyntiosoite:	Wolffintie 35, Vaasa
postiosoite:	PL 200, 65101 Vaasa
puhelin:	0295 018 450
telekopio:	06-317 4817
sähköposti:	kirjaamo.lansi@avi.fi
aukioloaika:	klo 8-16.15
- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

LIITE 2. Sijaintikartta

